

“ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีเยาวชนและครอบครัว”

โดย

นางอโนชา ชีวิตโสภณ

ผู้พิพากษาศาลฎีกา

เจตนารมณ์

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง
และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง
เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495

เจตนารมณ์ (ต่อ)

“ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาเปิดศาลคดีเด็ก และเยาวชนกลาง และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางในวันนี้ อนาคตของชาติทุกชาติย่อมขึ้นอยู่กับเด็ก เพราะเด็กก็คือผู้ใหญ่ในเวลาข้างหน้า ถ้าบุคคลได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดีอยู่ในศีลในธรรม เคารพต่อบทกฏหมายของบ้านเมืองเสียตั้งแต่เยาว์ เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นพลเมืองของประเทศก็จะมีแต่คนดี และประเทศจะเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ก็โดยต้องมีพลเมืองดีดังว่านี้

เจตนารมณ์ (ต่อ)

ข้าพเจ้าจึงมีความพอใจที่รัฐบาลของข้าพเจ้า อันมี
กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะได้มีความสนใจในปัญหา
เกี่ยวกับการที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และพยายามคิด
หาทางที่จะอบรมบ่มนิสัยบุคคลเหล่านี้ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี
ข้าพเจ้าตระหนักดีว่างานนี้เป็นงานใหญ่ งานใหม่ และเป็นงาน
ยุ่งยาก เพราะไม่ใช่เป็นเรื่องของการศาลเท่านั้น แต่หากมี
ความสัมพันธ์กับปัญหาการศึกษา ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหา
เกี่ยวกับสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ด้วย

เจตนาธรรมณ์ (ต่อ)

บัดนี้งานขั้นต้นได้ลุล่วงไปตอนหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าหวังว่า
เจ้าหน้าที่กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือประสานงานกัน
ในเรื่องนี้ต่อไปจนเราสามารถเปิดดำเนินการศาลคดีเด็กและ
เยาวชนได้ทั่วประเทศ ตามโครงการของกระทรวงยุติธรรมเพื่อเป็น
ความเจริญแก่ชาติบ้านเมืองของเรา บัดนี้ได้อุดมฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้า
จะได้เปิดป้ายที่ทำการศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็กกลาง เพื่อดำเนินงานต่อไป ขอให้ศาลและสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กซึ่งจะได้ทำการเปิดป้ายนี้ จงเป็นศูนย์กลาง
และบ่อเกิดแห่งกิจการศาลคดีเด็กและเยาวชน เพิ่มพูน
हितานุहितประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป เทอญ”

เจตนารมณ์ (ต่อ)

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา 119

1.ศาลต้องคำนึงถึงการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ

2.ใช้ดุลพินิจลงโทษ เปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมแก่เด็กหรือเยาวชนแต่ละบุคคล

คุณลักษณะพิเศษของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา 16

เป็นผู้มีอัธยาศัยและความประพฤติเหมาะสมที่จะ
ปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน และเป็นผู้มี
ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว

ข้อสังเกต

ระบบการบริหารจัดการในการคัดเลือกผู้พิพากษามาปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบันมีข้อจำกัด ทำให้มีการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวโดยระบบอาวุโส มิได้คำนึงถึงความสมัครใจและคุณลักษณะพิเศษของผู้พิพากษาที่เหมาะสมแก่การพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว

อย่างไรก็ตามคุณลักษณะพิเศษดังกล่าวสามารถเสริมสร้างได้โดยทำความเข้าใจและปรับทัศนคติ

อำนาจพิจารณาพิพากษา

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา 10

- (1) คดีอาญาทั่วไปซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
- (2) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา ๘๗วรรคหนึ่ง
- (3) คดีครอบครัว

อำนาจพิจารณาพิพากษา (ต่อ)

(4) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

(5) คดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว ได้แก่ คดีตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณแรงในครอบครัว พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (เฉพาะปัญหาเรื่องความเป็นผู้ปกครอง) พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางแพ่งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิควบคุมดูแลดูแลเด็ก พ.ศ.2555 (เฉพาะศาลเยาวชนฯกลาง)

คำวินิจฉัยเรื่องอำนาจศาล

พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ มาตรา 11

“ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาล
เยาวชนและครอบครัวหรือไม่ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเกิดขึ้น
ในศาลเยาวชนและครอบครัว หรือศาลยุติธรรมอื่น ให้
ศาลนั้นรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวแล้วเสนอ
ปัญหานั้นให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นผู้
วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญ
พิเศษให้เป็นที่สุด...”

คำพิพากษาฎีกา

- วินิจฉัยเองไม่ได้ (ฎ.3308/38)
- ยกฟ้องไม่ได้ (ฎ.3400/48)
- คำวินิจฉัยเป็นที่สุด ส่งอีกไม่ได้ (ค.ยช.17/53)
- มีคำวินิจฉัยแล้ว นำปัญหานี้มาฎีกาไม่ได้ (ฎ.753/43, 7070/54)
- ศาลสูงใช้ ป.วิ.พ.ม.27 เพิกถอนและยกย้อนให้ส่งได้ในกรณีมีการไม่ส่งให้วินิจฉัยก่อนศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาโดยผิดหลง (ค.ย.ช.50/55)

ข้อสังเกต

หลังจากมีคำวินิจฉัยแล้ว หากวินิจฉัยว่าอยู่ในอำนาจของศาลที่ส่งฯ ก็ดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาต่อไป หากวินิจฉัยว่าอยู่ในอำนาจของศาลอื่น ต้องโอนคดีไป

*เมื่อมีคำวินิจฉัยแล้วต้องโอนคดี จะยกฟ้องให้นำไปฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจไม่ได้ (ฎ.14762/55)

มีปัญหาว่าศาลรับโอนจะโอนคดีกลับศาลที่ส่งโดยอำนาจตามกฎหมายอื่น เช่น โอนตาม ม.97 วรรคสอง ได้หรือไม่ ชอบหรือเหมาะสมหรือไม่

การ การโอนคดี

- หลัก คือ มาตรา 12 ห้ามศาลอื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวไว้พิจารณาพิพากษาคดี
- หากข้อเท็จจริงปรากฏภายหลังว่าผิดศาล ไม่ทำให้การดำเนินการชั้นสอบสวนและกระบวนการพิจารณาพิพากษาเสียไป หากปรากฏในระหว่างพิจารณาไม่ว่าในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้โอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจต่อไป (มาตรา 14).

คำพิพากษาฎีกา

- ยกฟ้องเพื่อให้นำไปฟ้องใหม่ไม่ได้ (ฎ.4578/39)
- โอนในระหว่างการพิจารณาของศาลสูงได้
  - ชั้นอุทธรณ์ (ฎ.5307/54)
  - ชั้นฎีกา (ฎ.11767/56)

*กรณีมีคู่คดีอยู่ในศาลธรรมดา ศาลใช้ดุลพินิจไม่โอน
ได้ ซึ่งสามารถใช้พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ แก้คดีได้ ตาม
ม.96 (ฎ.3424/43)

รายงานข้อเท็จจริง

- คดีอาญา ตาม ม.36 (1), 82 (1) (2), 115, 116, 117, 118, 131
  - แม้จำเลยปฏิเสธก็ต้องสืบเสาะและรายงาน (ฎ.316/2496)
  - นำมารับฟังเป็นพยานเพื่อยกฟ้องไม่ได้ (ฎ.2944/44) เพื่อลงโทษก็ไม่ได้ (ฎ.13533/58)
- คดีแพ่ง ในคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียตาม ม.36 (7), 167, 168

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา

1. อายุ

-การคำนวณอายุ คำนวณตาม ป.พ.พ. ม.16

-เด็ก ตามนิยามที่แก้ไขใหม่มาตรา 4 ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2559 หมายถึง บุคคลอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตาม ป.อ. ม.73 (ยังไม่เกินสิบปี) แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ มีผลให้ต้องปฏิบัติตามม.69/1 และ 77

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

2. การลดมาตราส่วนโทษ

- การลดมาตราส่วนโทษใช้ในชั้นพิพากษา ไม่นำมาพิจารณาในการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ (ฎ.94/38)
- การลดมาตราส่วนโทษตามปอ.ม.18 ว.2, 3 ในข้อหาพยายามฆ่าโดยไตร่ตรอง เหลือ 16 ปี 7 เดือน ไม่ใช่เหลือ 25 ปี เท่าความผิดสำเร็จ (ฎ.1711/53)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

3. การส่งจำคุกตามม.142 วรรคท้าย

- การจำคุกตามม.142 กำหนดเป็นขั้นต่ำชั้นสูงไม่ได้ เพราะไม่ชัดเจนและไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ เหมือนการฝึกอบรม (ฎ.10385/53)
- กรณีกำหนดเวลาฝึกอบรมเป็นขั้นต่ำชั้นสูงต้อง กำหนดเงื่อนไขในการส่งจำคุกให้ชัดเจนว่า ใช้ กำหนดเวลาครบขั้นต่ำหรือชั้นสูงเป็นเกณฑ์ (ฎ.8620/57)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

4. คำขอท้ายฟ้อง ให้นำโทษจำคุกหรือระยะเวลาฝึกต่อจากคดีอื่น และขอให้บวกโทษ

- เมื่อไม่ได้จำคุกเพราะส่งฝึกต้องยกคำขอให้นำโทษจำคุกต่อ (ฎ.1670/29) และบวกโทษไม่ได้ (ฎ.1208/09)

- การนับระยะเวลาฝึกต่อหรือไม่เป็นดุลพินิจแต่ต้องไม่เกินอายุ 24 ปี (ฎ.8009/47, 12041/57)

- การจำคุกตามม.142 วรรคท้าย ก็ไม่ใช่โทษตาม ป.อ. ม.18 จึงบวกโทษตาม ป.อ. ม.58 ไม่ได้ (ฎ.8257/54)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

5. อำนาจฟ้องในคดีส่งไปฟื้นฟูยาเสพติด ตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูฯ ม.19 วรรคท้าย และกฎหมายที่แก้ไขใหม่
- เมื่อฟื้นฟูไม่สำเร็จ ต้องนำตัวมาฟ้องหรือผิดฟ้องใน กำหนดตามม.51 โดยเริ่มนับแต่วันที่พนักงานสอบสวนหรืออัยการได้รับแจ้งว่าการฟื้นฟูไม่สำเร็จ (ฎ.729/57)

ปัญหา-กรณีหลบหนีไม่ไปฟื้นฟู และกฎหมายใหม่ตาม ม.69/2 ที่ว่า “เว้นแต่ไม่อาจดำเนินการได้” คือกรณีใด

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

6. การเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาตามม.137

- คำพิพากษาที่ถูกเปลี่ยนแปลงต้องเป็นคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว (ฎ.9502/54)
- หมายถึงเปลี่ยนแปลงในระหว่างฝึกอบรมโดยต้องมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงในระหว่างบังคับตามคำพิพากษา หากประกันตัวตลอดศาลชั้นต้นใช้ม.137 เปลี่ยนคำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้ (ฎ.4497/55)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

7. โทษปรับ

- การบังคับโทษปรับโดยการฝึกรอบรม ตามกำหนดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ในกรณีมีการชำระ หักวันให้ตามอัตราของปอ.คือวันละ 500 บาท (ม.145)
- บัญญัติการบังคับโทษปรับไว้เป็นการเฉพาะแล้วจึงออกหมายบังคับคดียึดทรัพย์แทนค่าปรับไม่ได้ (ฎ.10825/58)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

8. มาตรการพิเศษ

*มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

-ก่อนฟ้องตาม ม.86 (เฉพาะคดีมีผู้เสียหายจึงต้องให้ผู้เสียหายยินยอม)

-หลังฟ้องตาม ม.90

*มาตรการพิเศษแทนการพิพากษาคดีตาม ม.132

ปัญหา ความถูกต้องเหมาะสมของดุลพินิจในการใช้
มาตรการพิเศษ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

9. อุทธรณ์

9.1 คดีต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ.

ต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงตาม ป.วิ.อ.ม.193 ทวิ
เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตหรือรับรองให้อุทธรณ์ได้

- ฟ้องทุกข้อหาโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปีและ
การส่งฝึกไม่ใช่โทษตาม ปอ.ม.18 ไม่เข้าข้อยกเว้น
(1)-(4)อุทธรณ์ว่าไม่ทำผิด จึงต้องห้ามตาม ป.วิ.อ.
ม.193 ทวิ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- ฐานทำให้เสียหายตาม ป.อ. ม.358 โทษจำคุกไม่เกินสามปี เมื่อส่งฟ้องไม่เข้าข้อยกเว้นให้อุทธรณ์ได้ตาม ป.วิ.อ. ม.193 (1)-(4) จึงต้องห้ามอุทธรณ์ (ฎ.9501/54)
- ฐานทำร้ายร่างกาย ปอ. ม.295 โทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ฐานทำให้ตกใจกลัว จำคุกไม่เกิน 1 เดือน ศาลชั้นต้นส่งฟ้องอบรม ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. ม.193 ทวิ (ฎ.4525/56)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- ต้องห้ามอุทธรณ์คำสั่งระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.อ.ม.196
- ผู้ร้องเป็นทนายความ แต่มิใช่ที่ปรึกษากฎหมายยื่นคำร้องขอปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษากฎหมายและขอให้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ.120 เกี่ยวกับที่ปรึกษากฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลชั้นต้นยกคำร้อง เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา แม้เป็นคำสั่งเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก็เป็นคำสั่งในขั้นตอนของศาลยุติธรรม ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ.ม.196 (ฎ.4225/57)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

9.2 คดีต้องห้ามอุทธรณ์ตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ

- เมื่ออุทธรณ์ข้อเท็จจริงว่าไม่กระทำผิดได้ ย่อมอุทธรณ์เกี่ยวกับดุลพินิจในการกำหนดวิธีการไปด้วยได้ (ฎ.2595/46)
- อุทธรณ์ขอให้รอกการลงโทษในคดีที่ศาลชั้นต้นใช้วิธีการสำหรับเด็ก เท่ากับให้รอแทนวิธีการ จึงเป็นการอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ(ฎ.1946/46, 4328/54)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

9.3 การอนุญาตให้อุทธรณ์

- อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางไม่มีอำนาจอนุญาตให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอื่น(ฎ.2473/49)
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลที่ไม่ได้เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา อนุญาตให้อุทธรณ์ตามป.วิ.อ.ไม่ได้ (ฎ.12008/54)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลส่งคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์ดุลพินิจเกี่ยวกับวิธีการสำหรับเติกกว่าคดีไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ ทั้งที่เป็นคดีต้องห้ามเป็นการสั่งโดยผิดหลง ต้องเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบให้ย้อนไปพิจารณาคำร้องใหม่ว่าจะอนุญาตหรือไม่ (ฎ.7546/47)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

10. ฎีกา

หลักการพิจารณาฎีกา ต้องพิจารณาตามเนื้อหาของฎีกา โดยแยกพิจารณาว่าเป็นการฎีกาเรื่องทำผิดหรือไม่ เช่น การรับฟังพยานหลักฐานหรือฎีกาเฉพาะดุลพินิจในการใช้วิธีการฯ (ฎ.6360/56)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

10.1 ต้องห้ามฎีกาตาม ป.วิ.อ. ดังนี้

-การฎีกาข้อเท็จจริงในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนหรือแก้ไขเล็กน้อยให้ลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ตาม ม.218 วรรคหนึ่ง

-การฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนหรือแก้ไขเล็กน้อยและให้จำคุกเกินห้าปี ห้ามเฉพาะโจทก์ฎีกาข้อเท็จจริง ตาม ม.218 วรรค

สอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- การฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่ศาลชั้นต้นจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษไม่เกินกำหนดนี้ แต่ไม่ห้ามจำเลยฎีกาหากศาลอุทธรณ์แก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษ จำเลยตาม ม.219
- การฎีกาเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างเดียว ตามม.219 ทวิ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- การฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่ศาลชั้นต้นลงโทษกักขังหรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นจำคุกหรือกักขังแทนโทษปรับหรือริบทรัพย์สินซึ่งศาลอุทธรณ์มิได้พิพากษากลับ ตาม ม.219 ตรี
- กรณีศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ตาม ม.220

ข้อยกเว้น ได้รับอนุญาตให้ฎีกาจากผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้ง, อัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกา ตาม ม.221

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกา ตาม ม.218, 219

- การแก้ไขพาระยะเวลาฝึกอบรม ไม่ใช่การแก้ไขโทษ จึงเป็นการแก้ไขเล็กน้อย (ฎ.1260/54, 3928-3929/54)
- แก้บท และแก้จากส่งฝึกเป็นรอกการลงโทษ เป็นการแก้ไขมาก แต่ถือว่า ต่างไม่จำคุกเกิน 2 ปี จึงต้องห้ามตามม.219 (ฎ.7352/47)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

- การที่ศาลให้ส่งฝึกอบรมแล้วจำคุกต่อตาม ม.142 วรรคท้าย เป็นการใช้วิธีการ ไม่ใช่ ลงโทษตาม ปอ. ม.18 จึงไม่ใช่จำคุกเกิน 5 ปี เมื่อพิพากษายืน ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. ม.218 ว.1 ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ ม.183 (ฎ.8620/57)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

คำพิพากษาฎีกา ตาม ม.220

- โจทก์ฟ้องฐานพยายามฆ่าไตร่ตรอง ศาล
ชั้นต้นลงโทษฐานพยายามฆ่า โจทก์อุทธรณ์
ศาลอุทธรณ์ยกฟ้อง มีผลเท่ากับต่างยกฟ้อง
ฐานพยายามฆ่าโดยไตร่ตรองต้องห้ามตาม
ป.วิ.อ. ม.220 ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ
ม.6 (ฎ.8743/50)

ข้อสังเกตคดีอาญา (ต่อ)

- ศาลชั้นต้นไม่ประทับฟ้องเพราะไม่ส่งตัวจำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน มีผลเท่ากับยกฟ้อง สองศาล ต้องห้ามฎีกาทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตาม ป.วิ.อ. ม.220 ประกอบ พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ ม.6 (ฎ.1055/49)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

10.2 ต้องห้ามฎีกาตาม พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ ม.182/1คือ การฎีกาเฉพาะดุลพินิจในการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนในกรณีศาลอุทธรณ์คดี ชำนาญพิเศษมีคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดวิธีการ ตาม ปอ.ม.74 (1)และ(5), เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกอบรม เว้นแต่กำหนดเวลาเกินสามปีตาม ม.142 หรือชั้นสูงเกินสามปีตาม ม. 143 ปัญหา หากส่งฝึกฯเกินสามปีหรือชั้นสูงเกินสามปี ยังคงเป็นข้อยกเว้นให้ฎีกาได้หรือไม่

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

10.3 การอนุญาตให้ฎีกา

- การต้องห้ามฎีกาคุลพินิจในการกำหนดวิธีการสำหรับเด็กตาม ม.182/1 เป็นการต้องห้ามเด็ดขาด ไม่มีกฎหมายกำหนดให้มีการอนุญาตให้ฎีกาได้ (ฎ.4973/49, 6875/56, 1565/55)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

11. กรณีต้องห้ามอุทธรณ์ด้วยเหตุอื่น ๆ

- ไม่ยกกว่ากล่าวมาก่อน

ข้อหาที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม ป.วิ.อ. ม.193 ทวิ แม้ศาลอุทธรณ์รับวินิจฉัยมา ก็เป็นการไม่ชอบ ถือว่าไม่ใช่ข้อที่ยกมาก่อนมาโดยชอบในศาลอุทธรณ์จึงต้องห้ามฎีกา ซึ่งเป็นกรณีที่ไม้อาจอนุญาตให้ฎีกาได้ตาม ป.วิ.อ. ม.221 แม้ในชั้นฎีกามีการอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย (ฎ.153/55, 3338/55)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีอาญา (ต่อ)

- -คำสั่งศาลในมาตรการพิเศษ
- คำสั่งศาลในการพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ตามมาตรการพิเศษ ม.86 อุทธรณ์ไม่ได้ (ฎ.1223/57)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง

1. การพิจารณา

ใช้หลักทั่วไปเหมือนคดีแพ่งทั่วไป เว้นแต่บัญญัติไว้
เฉพาะ (พ.ร.บ.ศาลเยาวชนฯ ม.6)

- การที่ศาลชั้นต้นไต่สวนพยานทั้ง 2 ฝ่ายเองทั้งหมด
ไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายลักษณะ
พยาน เป็นการผิดระเบียบตาม ป.วิ.พ. ม.27
(ฎ.13965/58)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

2. การแบ่งประเภทคดี

- คดีมีข้อพิพาท กับคดีไม่มีข้อพิพาท
- คดีทั่วไป และคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย

* องค์คณะ (มาตรา ๑๔๗)

- เฉพาะคดีที่ไม่มีผู้เยาว์มีส่วนได้เสีย ให้ถามคู่ความ เรื่องข้อพิพาทพอสมควร คดีอื่นไม่ถาม จึงชอบ (ฎ.1103/47)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

3. คดีฟ้องเรียกค่าอุปการะ และค่าเลี้ยงชีพ

- ได้รับยกเว้นค่าขึ้นศาลและค่าฤชาธรรมเนียมตามกฎหมาย.155 ศาลชั้นต้นคิดค่าขึ้นศาลจึงไม่ชอบ (ฎ.10842/58) ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยใช้ค่าทนายความแทนโจทก์ จึงไม่ชอบ (ฎ.10773/58) และไม่ต้องสั่งค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ (ฎ.15200/57)
- *รวมคำสั่งหมายและค่าฤชาธรรมเนียมอื่นด้วย

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

- คดีหย่า ศาลมีอำนาจกำหนดค่าอุปการะบุตรผู้เยาว์ได้ตาม ป.พ.พ. ม.1522 ไม่เกินขอตาม ป.วิ.พ. ม.142 (ฎ.3494/47)
- สิทธิในการได้รับค่าอุปการะเป็นสิทธิเฉพาะตัว ต้องกำหนดเป็นรายบุคคล (ฎ.3596/46, 2345/52)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

- กำหนดสิ้นสุดคือบรรลุนิติภาวะ ตาม ป.พ.พ. ม.18, 29, 1564 ไม่ใช่อายุ 20 ปี เพราะอาจบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสก่อนได้ (ฎ.15200/2557)
- ไม่ควรนำการศึกษามาเป็นเงื่อนไขในการกำหนดระยะเวลาในการให้คำอุปการะ (ฎ.7249/46)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

4. การตรวจดีเอ็นเอ ตามม.160

- จะนำบทสันนิษฐานเรื่องฟังเป็นผลร้ายแก่ฝ่ายที่ไม่ยอมตรวจดีเอ็นเอได้ ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งให้ตรวจ ถ้าคู่ความขอแต่ศาลไม่ได้สั่ง นำข้อสันนิษฐานมาใช้ไม่ได้ (ฎ.682/58)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

5. การสั่งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

- กรณีมีฟ้องแย้งต้องสั่งค่าฤชาธรรมเนียมฟ้องแย้ง
ด้วยตาม ป.วิ.พ. ม.161, 167 ว.1 (ฎ.8626/57)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

6. คดีมีข้อพิพาทและการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความ

- ตกลงหย่าและอำนาจปกครองบุตร คงเหลือสินสมรสและค่าอุปการะ ไม่ใช่ถอนฟ้องตาม ป.วิ.พ. ม.176 ซึ่งต้องจำหน่ายคดีตามม.132 แต่เป็นกรณีพิพาทกษัตราตามสัญญาประนีประนอมยอมความ (ฎ.8626/57)
- สัญญายอมฯว่าจะไม่เรียกค่าอุปการะของบุตร เป็นการสละสิทธิค่าอุปการะเลี้ยงดู ชัด ป.พ.พ.ม.1598/41 ใช้บังคับไม่ได้ (ฎ.4791/56)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

7. กรณีคู่สมรสต่างชาติฟ้องหย่า ต้องนำสืบกฎหมายตาม สัญชาติของอีกฝ่ายว่ากฎหมายยอมให้หย่าหรือไม่

- โจทก์จำเลยไม่ใช่สัญชาติไทย ฟ้องหย่าต้องสืบ กฎหมายต่างประเทศตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกัน ของกฎหมายฯ ม.24 แล้ว ศาลไทยจึงมีอำนาจ พิจารณาเหตุหย่าตามกฎหมายท้องถิ่นคือ ป.พ.พ. (ฎ.6499/57)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

8. การเปลี่ยนแปลงคำพิพากษา

- เมื่อภายหลังมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงจากตอนทำสัญญาประนีประนอมตามคำพิพากษตามยอม เป็นเหตุที่จะขอเปลี่ยนแปลงได้ ตามม.146 ไม่เป็นการแก้ไขคำพิพากษตามยอมที่ถึงที่สุดแล้ว (ฎ.9117/57)
- การผิดนัดไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูตามสัญญาประนีประนอมยอมความเป็นหนี้ค้างชำระ ไม่ใช่หนี้ในอนาคต ไม่มีสิทธิขอลดตาม ม.1598/39 วรรคหนึ่ง (ฎ.6949/50)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

9. การอุทธรณ์

ใช้หลักทั่วไปเหมือนคดีแพ่งทั่วไป

เช่น กรณีต้องห้ามอุทธรณ์ข้อเท็จจริงในคดีทุนทรัพย์
ไม่เกินห้าหมื่นบาท ตาม ป.วิ.พ.ม.224 เว้นแต่เป็นคดี
เกี่ยวด้วยสิทธิในครอบครัว ไม่ต้องห้าม ตาม ป.วิ.พ.
ม.224 วรรคสอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

- คดีเกี่ยวด้วยสิทธิในครอบครัว คือ คดีที่ฟ้องร้องหรือพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัวโดยแท้ (ฎ.1302/2482)
- ตัวอย่างเช่น คดีหย่า คดีเรียกค่าเลี้ยงดู คดีเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นมีความสัมพันธ์กับสามี (ฎ.4818/51)

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีแพ่ง (ต่อ)

- คดีที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิทธิในครอบครัว เป็นคดีที่มีได้มีประเด็นพิพาทเรื่องความสัมพันธ์หรือสิทธิในครอบครัว โดยแท้ เพียงพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ซึ่งเกี่ยวพันต่อเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว
- ตัวอย่างเช่น คดีเกี่ยวกับการหมั้น สิ้นสุด การเพิกถอน นิติกรรมเกี่ยวกับการจัดการสินสมรส (ฎ.794/48)

ข้อสังเกตคดีแพ่ง (ต่อ)

กรณีต้องห้ามอื่น ๆ

- อุทธรณ์ที่ไม่ยกข้อเท็จจริงข้อกฎหมายขึ้นคัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้น เป็นอุทธรณ์ไม่ชอบ (เทียบฎ.1078/45)

และต้องดำเนินการเหมือนการอุทธรณ์คดีแพ่งอื่น ๆ

- การอุทธรณ์คดีครอบครัวต้องวางค่าฤชาธรรมเนียมที่คำพิพากษาให้ใช้แทนตาม ป.วิ.พ. ม.229 ด้วย (ฎ.1982/45)

ข้อสังเกตคดีแพ่ง (ต่อ)

10. การฎีกา

นำ ป.วิ.พ. ซึ่งมีการแก้ไข จาก ระบบสิทธิในการฎีกา เป็นระบบขออนุญาตฎีกา มาใช้โดยอนุโลม มีผลให้ คำพิพากษาคดีครอบครัวของศาลอุทธรณ์คดี ชำนาญพิเศษถึงที่สุด เว้นแต่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาโดย คู่ความต้องยื่นคำร้องขออนุญาตศาลฎีกาพร้อมฎีกา ต่อศาลเยาวชนและครอบครัว (ป.วิ.พ.ม.247 วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชน มาตรา 148/1)

